

**KAA INATAMONK WIITAATISIIWI
MAAMIINWAHCIKEWIN INK
ONAAHKONIKEWIN**

TAHSO AHKI PIMANOKIWI TIPAACIMOWIN

**KAAKII OSHIPIIHANK
MANITOBA INDIGENOUS AND NORTHERN RELATIONS**

SEPTEMBER 2019

Tahkwaacimowin: Kaa Inatamonk Wiitaatsiwi Maamiinwahcikewin ohomaa Manitoba

Manitoba Anishinini miina Kiiwetinoonk Wiitano kiimitiwin ominwentaan ci pakitinank niiwin Kaa Inatamonk Wiitaatsiwi Maamiinwahcikewin Tah so ahki Pimanokiiwi Tipaacimowin. Nonkom kaa ahkiiwank tipaacimoowin oncisewan kaakii kan otank Truth and Reconciliation Commission oho maa Canada (TRC) shaankahsomitana niishwaap kanocikewinan, kaa antawentank ci miinwahcikaa tenik tootaakewin ihimaa kaashi kapeshiiwinaa tekin ishkooniwikamikoon miina ci kaantinank wiitaatsiwi maamiinwahcikewin ohomaa Canada. Manitoba Okimaa otipaatoaan kaakii ishicidec ihimaa niishwayek kici pakitinikewinan 'Nakatamaakewinan' miina Wiitaatsiwi Maamiin wahcikewin, kaakii pakitinank TRC ishkwaaayaac otipaacimowinink *Ekitencikaatek tepwewin, Maamii nwhcikaatek wiitaatsiimitiwin ahpin Niikaan: Ta hkopihihikan Kiishi Tipaacimowin onci Truth and Reconciliation Commission of Canada.*

Ihimaa nishtam owiintaan kaakii ishi anokaatank Manitoba okimaa onci April 1, 2018 miina March 31, 209, ekwa naake nawac otashintaanan aasha kaakii onci aatotank miina kiyaapi kaa anokaa tankin. Tahso ahki, Manitoba okimaa otanokaataan miina owiicitoon aaninta ishicidekewi nan kaa onci wiicikemakaninik wiitaatsiwi maa miinwahcikewinini akwaci ahiink ihimaa Truth and Reconciliation Commission of Canada okanoocikewininiink. Ohomaa tipaacimowin ink kikisinon ihiweniwan ishicidekewinan.

Nakacikewinan kaa ishi tashincikaatekin masinahi kaateniwan Manitoba okimaa kaakii anokaatank kaashi pahkaanisenic Anishininiwan miina wemiti koshiwan ohomaa Manitoba inaatsiwinink, oki maa onink miina ontaacihowinink miina otaapa cicikanan. Ninkii wiitanokiimaamin mishiin paapahkaan otanokiitamaakek miina onahcike winak ekii nocitoyaank kaashi nontesekin wiichi wewin aapinociishishikaank, ishkoonihiwewinink, ishikiishwewinink miina inaatsiwinink, miina aah kosiiwi wiichiwewinink kaye mino tootaakewin ink.

Ohomaa wiitaatsiwi maamiinwahcikewin kaashi tashincikaatek mii ima kiyaapic kaa anokaata maank ewinatoyaank miina cipimi ayaamakahk kitenimiwewin kaashi wiicwiitiwaac Anishinini wak miina wemitikoshiwak, miina ci oshicikaatek nawac peshikwan ci tootaatinaaniwank miina kah kina awiya peshikwan ci ineniminc. Manitoba oki maa, ewiitanokiimaac mishiin paapahkaan onahci kewinan, omaatanokaataanaawaa wiitaatsiwi maamiinwahcikewinini ihimaa mishiinwayek kaa shi wiincikaatekin TRC okanocikewinink.

Niikaan inaapinaaniwank, minikok aasha kaa pii shaac Manitoba okimaa weti nehkeyahii wiitaati siwi maamiinwahcikewinink oka wiicitoon aanti keniishi maatanokaatenik miina otanokiiwi

inahci kan wiitaatsiwi maamiinwahcikewinini keshi pim iwitoc ihimaa Manito ba. Nintokimaawininaan mii eshi pakitinitisoc ci wiitanokiimaac Anishiniwan miina awiyan otanokiwi inahcikan kewinci kway ahkoshinaniwaninik wii onahtoc keshi anokaa tank wiitaatsiwi maamiinwahcikewinini ohomaa nintahkiiminaank.

Otaanaank kaakii ishisek

Ihima June 2, 2015 ohowe Truth and Reconciliation Commission of Canada (TRC) okii pakitinaan otipaacimowin *Ekitencikaatek tepwewin, Maamii nwhcikaatek wiitaatsiimitiwin ahpin Niikaan: Ta hkopiihikan Kiishi Tipaacimowin onci Truth and Reconciliation Commission of Canada*, ekikisinkin 94 okanonikoowiniwaa okimaaowinak, ayamihe wikamikoon, onahcikewinak miina kahkina Canadians. TRC okii pakitinaan okiishi tipaacimowin December 15, 2015.

Weti March 2016, Manitoba okimaa okii shaapo naan Kaa Inatamonk Wiitaatsiimitiwin Onakonike win, kahkina ekii wiickaapawiihtaakoc wiiciki maan Manitoba okimaaokamikonk. Onakonike win ikitomakan Manitoba kaa ishi pakitinitisoma kahk ci wiicitoc wiitaatsiimitiwinini, ci kwayahko shimikoc TRC okanocikewinan miina tepwewinan kaa inahtekin ihima Minsiwe Ahkiink Okimaak Otikitoowiniwaa omashkawisiwininiink Anishini niwan (UNDRIP)

Kaashi nisitotamaank wiitaatsiwi maamiinwahci kewin ishi kanocikaate kaape kaa ishi anokaatek miina cinaakwahk kitenimitiwin wiiciwitiwinink ihima anishininihkaank miina wemitikooshiikaa nk, ci oshicikaatek tepakenimitiwin, ci nahkoncikaatekin kete nahkomitiwinan, ci tashintek kiike win, miina ci oshicikaatek peshikwan tootaakewin miina kahkina kikakimiwewin. Kaa pimi kwayahko shimikoc nintokimaaminan maamiinwahcikewin ink neke ahiin tepwewinan kitenimiwewinini, kan oniweewinini, nihsitotaakewinini miina tootamowi nini kaaniishi niikatepiihikaatekin ohomaa:

Kitenimiwewin: Wiitaatsiwi maamiinwahcikewin ishi onahte Anishinini okitenimikowin miina Anishiniwak. Kitenimiwewin onci okitenimikowin miina kaa kanocikaatenik otaanaank kaakii pi ayi shicikewaac miina kaa minwencikaatenik othishi kiishwewiniwaa, otinaatsiwiwiniwaa, oototamowi niwaa miina otoonaahkonikewiniwaan.

Kanocikewin: Wiitaatsiwi maamiinwahcikewin ishi onahte kaa kanoninc Anishinini miina Ani shininiwak.

Nihsitotaakewin: Wiitaatsiwi maamiinwahcike win onci wiicikaate mishtahi kaa kakwe nihsito cikaatek weshkac miina nonkom kaashi wiiciwiti waac Anishiniwak miina wemitikoshiwak, miina opakosenimowiniwaa miina kaashi kakwe tepini kec Anishinini miina Anishiniwak.

Wahkawiwin: Wiitaatsiwi maamiinwahcikewin onci wiicikaate kaa naakwahk miina kaa mino wiicikaatek kewinci minosacikaatek nonkom mii na niikaan keni wiiciwitiwaac Anishiniwak mii na Wemitikoshiwak.

Manitoba kaashi pakitinitisoc ewii wiicitoc Wiitaa tisiwi maamiinwahcikewinini maayaam owii kano taan moonshak miina weshkac kaa winci macipici kemakahk kaa kapeshiwinaatek ishkooniwikamik miina ci maamiinwacikaatek wiiciiwitiwin Anishini nikaank miina Wemitikoshiikaank ihimaa Manito ba. Otanokiiwiniwaa TRC miina osonkenimowini waa oshaapwaatisiik kaakii pakitinamowaac otish isewiniwaa maawac onci kici aanciwepahikemaka nini. Aasha weshkac onci anokaate wiitaatisiwi maamiinwahcikewin ohomaa Manitoba, nintano kiiwininaan kaye onci maamiinoshkikaate maa wac kaa minosek anokiiwin okimaawinikaank, ewiitanokiimintwaa Anishininiwak, Aapita okosi saanak miina kotakiyak anishininiwi apiwinak, miina otanokiiwiniwaa Anishininiwi onahcika nak miina okimaak.

Kaa inatamonk Wiitaatisiwi maamiinwahcikewin Onaahkonikewin onahcikaate ke shaapwaahtena kwahk aapacihtaakan ci kanawencikaatek miina minosenikwen kaa ishicidek Manitoba okimaa ci pimiwitoc wiitaatisiwi maamiinwahcikewin, kaye kaawii ishi kanoninc Anishinini miina Anishinini wak wiitaatisiwi maamiinwahcikewinink. Kaa ina cikaatek onaahkonikewin, Manitoba Indigenous and Northern Relations tahso ahki omasinahaan otipaacimowin aan enanokaatank wiitaatisiimiti winini. Kape ohowe tipaacimowinink, maamaw papaamisiikancikewin naakwan kaashi mishiinwa yek wiitanokiimiwec Manitoba okimaa, Anishinini otapiwinan miina otoonacikewiniwaa, miina kaa wii shooniyaakewaac miina ekaa kaawii shooni yaakewaac owiicihiwec kaa wiitanokiimitiwaac kaa anokaatamiwaac wiitaatisiimitiwin ohomaa Manitoba. Ihiwe kaa ikitoc TRC, onacikaatek maa maw ci papaamisiikancikaatek ishi antawentaa kwan wiitaatisiwi maamiinwahcikewin ci miinwa htoc otaanaank waniiwini, ci kiikec, miina ci maa caac nehkeyahii kaashi miinwahsintwaa anishinini wak.

Kaa ishi kiishwaatek

Ohowe tipaacimowin onci, Anishinin i mii na Anishininiwak ahaweniwak kahkina kaa inintwaa ohomaa nishtam kaa kapeshiwaac Kiiwetinoonk America miina otinawemaakaniwaan, ahaweni wak kaye Anishininiwak, Wihsaahkotewinini, Kici Kiiwetinoonk Anishininiwak miina kaa anishininii wiwaac ekaa tash ihimaa peshik nihsin kaa ishi ki kakimitiwaac ishinikaasowinink. 'Indigenous' mii hiwe nonkom kaa ani aapatahk ahpiici 'Aborigi nal' nonkomiike, shaakoc weshkac kaa onci aapa tahk wiicihiwewin kiyaapic ihiwe ishi nikaacike wak. Kaa ishinikaanintwaa 'Anishinini miina Anish ininiwak' kahkina kaa inintwaa, shaakoc ni nisita winaamin miina ni waapantaamin otaanaank opii shicikewiniwaa, otishikiishwewiniwaa, otinaatisii winiwaa miina otepwehtamowiniwaa kaashi pah kaanaatisiwaac Anishininiwak.

'Aboriginal' ikitowin, kiyaapic aapatan onaahkoni kewinink, kaa inintwaa awiyak omashkawisiwini waa kaa atenik kici ahkiwi masinahanink Constitution Act 1982. Canada okici ahkiwi masin ahikanink onisitawinawaan nihswewaan anishini niwan: Anishininiwak (First Nations kaa ishinih kaanintwaa), Wihsaahkotewininiwak miina Kici Kiiwetinoonk Anishininiwak. Miihawe niwak nihswewaan kaa pahkaanaatisiwaac, otinaatisiwi cikewiniwaa miina otahcaako tepwetamowini waa.

Anishininiwak: Kaa masinahontwaa miina ekaa kaa masinahontwaa Anishininiwak ohomaa Canada iitok kaa Wihsaahkotewininiwiwaac naa nta Kici Kiiwetinoonk Anishininiwak. Ohowe ishi nihkaacikewin moonshak kii aapatan 1970 ekii mii shkwatinikaatek "Indian" kaa apatahkipan, mish iin awiya okii macihtaani ihiwe wanikaacikewin, miina kaa oncihsek macencikewin miina okimaa kantaakewin Indian Act onaakonikewinink kaa oncisek.

Wihsaahkotewinini: Ihiwe onci pahkepiihikan 35 mashkawisiwiniwan, Wihsaahkotewinini kaa inin twaa epahkaanaatisiwaac awiyak kaa, kaye Anishi niniikaank miina Wemitikooshiikaank kaa onciic, ekii oshitoowaac otinaatisiwiwiniwaa, miina enisita winaakosiwaac pahkaan ewinciwaac otanishininii winiwaa miina owemitikooshiiwiniwaa taapish kooc omishoomiwaan. Wihsaahkotewi aapiwin kaa icikaatek kaa ohkwiiniwaac Wihsaahkotewini niwak epahkaanaatisiwaac, ewiici kapeshiimiti wac peshikwan ahkiikaank miina peshikwan ehishi pimaatisiwaac.

Kici Kiiwetinoonk Anishininiwak: Anishininiwak kiiwetinoonk Canada, kaa onciwaac Nunavut, Northwest Territories, Northern Quebec miina Northern Labrador. Ihiwe ikitowin kaa icikaatek awiyak Kici Kiiwetinoonk ishi kiishwewinink, Inuktitut. Kaa peshikonikaaninc ishi nikaaso Inuk.